

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Jan Górski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa B. M.

przeciwko S. S.A. w W. i J. L.

z udziałem interwenientów ubocznych [...] Zakładu Ubezpieczeń S.A.

w W., Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji A. S.A.

w W. i Towarzystwa Ubezpieczeń I. S.A. w W.

o zapłatę i ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 12 stycznia 2017 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt VI ACa 218/15,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2016 r. odrzucił skargę kasacyjną powódki B. M. od wyroku tego Sądu z dnia 13 października 2015 r., jako wniesioną przez osobę nieuprawnioną. W uzasadnieniu podniósł, że adwokat A. M. Ś. złożyła podpis na nadanej przez nią w dniu 14 maja 2016 r. skardze kasacyjnej, powołując się na swój status „pełnomocnika z urzędu”, niemniej ponieważ go do postępowania kasacyjnego nie miała, została wezwana do przedłożenia pełnomocnictwa od powódki i tego zarządzenia nie wykonała.

W zażaleniu pełnomocnik z urzędu powódki wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zarzucił, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 października 2016 r. została sporządzona przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu dla powódki, już po wydaniu wyroku Sądu drugiej instancji. Wyraził zapatrywanie, że przyjęcie, iż tak ustanowiony pełnomocnik jest umocowany tylko do podejmowania czynności przed sądami powszechnymi z wyłączeniem możliwości wniesienia skargi kasacyjnej jest całkowicie nieracjonalne i sprzeczne z samą ideą pomocy prawnej świadczonej z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Od oddalającego powództwo wyroku Sądu Okręgowego z dnia 25 sierpnia 2014 r. apelację wniósł pełnomocnik z urzędu powódki A. N. oraz powódka osobiście. Powódka w piśmie procesowym z dnia 15 grudnia 2014 r. skierowanym do Sądu Okręgowego, za powiadomieniem Okręgowej Rady Adwokackiej poinformowała, że utraciła w odniesieniu do niego zaufanie i zwolniła go z obowiązku złożenia apelacji.

W piśmie z dnia 31 grudnia 2014 r. Okręgowa Rada Adwokacka zmieniła powódce pełnomocnika z urzędu, wyznaczając w miejsce pełnomocnika adwokata A. N., adwokata M. M.. Po raz kolejny ten organ samorządu adwokackiego wyznaczył dla B. M. w miejsce adwokata M. M. adw. A. M., o czym powiadomił Sąd Okręgowy pismem z dnia 29 stycznia 2015 r. Zastępowała ona powódkę na rozprawie apelacyjnej, w której także osobiście wzięła udział B. M..

Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 października 2015 r. i doręczenie go na adres powódki złożyła osobiście B. M. Poza tym, ponowiła go w piśmie z dnia 25 lutego 2015 r. Jak wiadomo, wyłączenie zdolności postulacyjnej strony nie dotyczy złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie stronie odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem, nawet jeśli wniosek taki jest warunkiem koniecznym wniesienia środka prawnego do Sądu Najwyższego. Złożenie takiego wniosku nie może być uznane za czynność procesową związaną z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, gdyż ma dopiero umożliwić stronie podjęcie decyzji w kwestii zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2009 r., I CZ 66/09, LEX nr 599747 i z dnia 16 maja 2006 r., III UZ 6/06, OSNP 2007, nr 11-12, poz. 174).

Wniosek więc był skuteczny i odpis wyroku Sądu Apelacyjnego powinien być doręczony w okolicznościach sprawy powódce osobiście. Tymczasem, Sąd Apelacyjny pomimo utraty umocowania - w związku z prawomocnym zakończeniem sprawy (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasadę prawną z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07) doręczył wyrok z uzasadnieniem adwokat A. M. , która go jednak odebrała w dniu 15 marca 2016 r. Jak wiadomo, w uchwale tej przesądzono, że pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w nim, gdyż nie jest ono kontynuacją postępowania rozpoznawczego, ale odrębną sprawą wymagającą oddzielnego umocowania. W tym stanie rzeczy niewykluczonym było przyjęcie, że doręczenie to - jako byłemu pełnomocnikowi strony, gdyż na skutek prawomocnego zakończenia postępowania utraciła umocowanie - jest nieskuteczne i nie spowodowało rozpoczęcia dwumiesięcznego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (por. np. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2004 r., I CZ 180/03, LEX nr 602664).

Niemniej, w sprawie wystąpiły dalsze nieprawidłowości, uzasadniające inne rozwiązanie występującej w sprawie kwestii. Okręgowa Rada Adwokacka dla powódki zmieniła pełnomocnika z urzędu - wyznaczając, w miejsce adwokat A. M., adwokata S. N., o czym powiadomiła Sąd Okręgowy pismem z dnia 18 kwietnia 2016 r. Wobec braku do niego zaufania i trudnościach skontaktowania się z nim, w

piśmie z dnia 22 kwietnia 2016 r. powódka wniosła o zapewnienie jej innego pełnomocnika. Wtedy to, na zarządzenie sędziego Sądu Apelacyjnego z dnia 4 maja 2016 r. sekretarz sądowy zwrócił się do Okręgowej Rady Adwokackiej o pilną informację czy i jaką decyzję podjęto na skutek pisma powódki z dnia 22 kwietnia 2016 r. dotyczącą adwokata S. N.. Następnie, w wykonaniu tego zarządzenia, Okręgowa Rada Adwokacka zmieniła pełnomocnika z urzędu, wyznaczając, w miejsce adwokata S. N., adwokat A. M. Ś., o czym powiadomiła Sąd pismem z dnia 9 maja 2016 r. Sporządziła ona skargę kasacyjną i wniosła ją za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego zachowując termin dwumiesięczny liczony od doręczenia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 października 2015 r. adwokat A. M. w dniu 15 marca 2016 r.

Mając na uwadze, że od wydania wyroku Sądu Apelacyjnego minął okres przeszło jednego roku oraz, iż strona nie może być pozbawiona skutecznego, tj. dającego jej podstawę do wniesienia środka zaskarżenia prawa otrzymania wyroku z uzasadnieniem, choćby nie zareagowała na uchybienia sądu i organu samorządu adwokackiego w tym przedmiocie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 1976 r., II CZ 6/76, LEX nr 7800) należało dojść do wniosku, że skarga kasacyjna została wniesiona skutecznie. W zaistniałej sytuacji trzeba było przyjąć, że powódka w sposób dorozumiany wystąpiła o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla potrzeb postępowania kasacyjnego i Sąd w niewłaściwej formie, bo zarządzeniem z dnia 4 maja 2016 r. takiego pełnomocnika powódce ustanowił. Poza tym, ze względu na wskazane uchybienia należało wywieść w drodze wykładni systemowej i funkcjonalnej art. 124 § 3 k.p.c., że termin do wniesienia skargi otworzył się powódce w dniu 15 marca 2015 r.

Z tych względów na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁶ k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

jw